

Posudek oponenta na disertační práci Mgr. Galiny Babak

Рецензия русского формализма в украинской культуре в межвоенный период (1921–1939)

**předkládané v roce 2020 na Ústavu východoevropských studií
Filozofické fakulty Univerzity Karlovy, obor Filologie – Slovanské literatury,
školitel Mgr. Tereza Chlaňová, Ph.D.**

Předložená disertační práce podrobně sleduje ukrajinský literární a literárně-kritický proces zejména ve 20. letech 20. století v oblasti vypořádání se s myšlenkovými výdobytky ruských formalistů a aplikace jejich formální metody na literární díla. Autorčin výklad je ústrojně zasazen do literárně historického i obecně dějinného kontextu. Galina Babak vnímá jednotlivé milníky, které v daném procesu nastolovaly nová mikroparadigmata v sovětské literární kritice a literární vědě, a dokazuje, že se výborně orientuje v problematice ruského a ukrajinského literárního modernismu. V závěrečných odstavcích jednotlivých podkapitol autorka shrnuje dosavadní výklad a dává k dispozici vlastní poučené myšlenkové závěry. Na konci textu pak správně vyvozuje, že by bylo chybou hovořit o ukrajinském formalismu (který nebyl institucionalizovaný) jako o samostatné entitě. Práce je opřena o úctyhodný počet titulů relevantní odborné literatury a zpracovává značné množství primárních pramenů především v podobě jednotlivých literárně-teoretických prací, jež jsou samotným objektem této disertační práce a které autorka ve svém textu pozorně analyzuje.

Součástí nepsaných pravidel akademické kultury bývá zaujetí (jakéhokoliv) stanoviska k badatelské tradici své alma mater nebo národního prostředí, v němž jsme vzděláváni a ve kterém svou disertační práci předkládáme. Je dobré, když je ze samotného textu vědecké práce z oblasti humanitních věd znát, ze které školy (v tom nejobecnějším slova smyslu) její autor vychází. Tento aspekt však v disertační práci Galiny Babak bohužel postrádám. Ač samozřejmě není odborná česká reflexe ruského formalismu tématem předkládané práce, v obecně koncipovaných kapitolách, v nichž autorka nabízí potřebný široký kontext svého objektu zájmu, by podle mého názoru měly být zmíněny některé důležité práce české provenience, ať už jde o díla členů v práci okrajově zmiňovaného Pražského lingvistického kroužku, v textu vůbec nezmiňovaného brněnského literárního vědce Olega Suse apod.

Jak bylo již naznačeno, Galina Babak se velmi dobře orientuje v obecně dějinném kontextu sledovaného tématu. Nicméně, některé disproporce s objektivními fakty lze najít i v jejím textu. Není např. jasné, jakou historickou událost má na mysli ve větě na s. 246: „*Важнейшим импульсом к конструированию национальной идентичности послужило провозглашение Украинской независимой республики в 1917 году...*“ Zde je velkým písmenem uveden název Ukrajinské nezávislé republiky, takový stát však nikdy neexistoval. Autorka má zřejmě na mysli vyhlášení Ukrajinské lidové republiky (Українська народная республіка), ta se však v listopadu 1917 ještě nepovažovala za nezávislou, nýbrž za autonomní. K vyhlášení zcela nezávislé Ukrajinské lidové republiky došlo až 25. ledna 1918. Za poněkud zjednodušující lze také považovat informaci obsaženou na s. 49 o tom, že v roce 1905 bylo vinou stále platného Emžského nařízení (Эмский указ) nemožné importovat na ukrajinské území tiskoviny v ukrajinštině, které byly vydány v zahraničí a že se obyvatelé „velké“ Ukrajiny tudíž nemohli seznámit s dílem Ivana Franka. Je pravda, že nařízení, které tento dovoz opravdu zakazovalo, bylo do října 1905 de iure skutečně v platnosti, za tři desítky let jeho účinnosti se však jeho dodržování značně rozvolnilo a od 90. let 19. století byli intelektuálové a umělci z naddněperské Ukrajiny poměrně běžně informováni o práci „Rusínů“ z východní Haliče a jejich publikace znali.

Disertační práce Galiny Babak má jasně a logicky členěnou makrostrukturu, výhradu lze snad mít k zavedení podkapitoly 3.4.1, která je jediným zástupcem daného řádu, a proto její vytvoření nedává racionální smysl.

Nakolik mohu posoudit práci psanou v ruštině, konstatuji, že je dle mého mínění psána kvalitním jazykem s odbornou stylistikou, myšlenky i fakta jsou formulovány jasně a srozumitelně. Drobné připomínky mám jen ke skutečnosti, že autorka skloňuje příjmení Mychajla Semenka, jež je v kodifikované ruštině nesklonné a že píše zkratku „ВАПЛИТЕ“ poněkud nestandardně malými písmeny.

Rovněž formální stránka textu je na dobré úrovni. Jeho závěrečné redakci však např. uniklo že je Vasil Bojko na několika místech překřtěn na Viktora.

Uvedené nedostatky však nemohou zastínit celkově velmi pozitivní dojem z celé práce, která se kvalitním a myšlenkově přínosným způsobem vypořádává s tématem, jemuž se dosud věnovalo jen velmi málo odborných textů.

Dle mého názoru tedy předložená disertační práce **splňuje** požadavky kladené na disertační práci, a proto ji **doporučuji** k obhajobě a předběžně ji klasifikuji jako **prospěla**.

Jako téma k rozpravě navrhuji tuto otázku: *Jaká metodická souvislost by se dala vysledovat mezi ruským formalismem a dnes v literární vědě znovu populární naratologií a teorií fikčních světů?*

V Brně, 2. 5. 2020

PhDr. Petr Kalina, Ph.D.
Ústav slavistiky FF MU